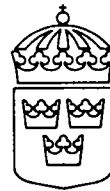

Regeringens proposition 1994/95:196

Sekretess i verksamhet avseende
beredskapsförberedelser m.m.

Prop.
1994/95:196

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 mars 1995

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny bestämmelse i 8 kap. sekretesslagen (1980:100). Regeringen föreslår att sekretess skall gälla hos kommuner och landsting i verksamhet som avser beredskapsförberedelser eller planering enligt förfogandelagen (1978:262) för uppgifter om bl.a. enskildas affärs- eller driftförhållanden. Bestämmelsen är en följdändring till lagen (1994:1720) om civilt försvar. Vidare föreslås att de meddelarfrihetsbrytande tystnadsplikter som finns angivna i 16 kap. 1 § sekretesslagen utökas genom att hänvisning även görs till den nya bestämmelsen i 8 kap. sekretesslagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft samtidigt med lagen om civilt försvar, dvs. den 1 juli 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	3
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Ändringar i sekretesslagen	7
Bilaga 1	Lagrådsremissens lagförslag	9
Bilaga 2	Lagrådets yttrande	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 1995	13

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:196

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹

dels att 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 8 kap.

23 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

23 §

Sekretess gäller hos kommuner och landsting i verksamhet som avser beredskapsförberedelser enligt lagen (1994:1720) om civilt försvar eller planering enligt förfogandelagen (1978:262), för uppgift om

1. enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs,

2. andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för verksamheten.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

16 kap.

1 §

Nuvarande lydelse²

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 21 §

såvitt avser uppgift om enskilds personliga förhållanden vars röjande kan vålla allvarligt men

9 kap. 1–4 §§

Föreslagen lydelse

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

²Senaste lydelse 1994:959.

3. denna lag enligt

8 kap. 21 §

såvitt avser uppgift om enskilds
personliga förhållanden vars röjan-
de kan vålla allvarligt men

8 kap. 23 § första stycket 2

9 kap. 1-4 §§

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Den 17 januari 1985 beslutade regeringen om direktiv (dir. 1985:1) till en särskild utredare med uppdrag att se över civilförsvarslagstiftningen. Utredningen, som antog namnet CFL-utredningen, fick i uppdrag bl.a. att överväga om kommunernas verksamhet i totalförsvaret skulle samlas i en författning samt skapa ett regelsystem som bättre än det nuvarande hängde ihop systematiskt och begreppsmässigt. Den 20 augusti 1987 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 1987:38) där utredningen fick i uppdrag att överväga en ny terminologi inom vad som i dag benämns civilförsvar, se över lagen (1960:513) om beredskapstillstånd och övriga författningar som berördes av den samt överväga behovet av ytterligare lednings- och samordningsbestämmelser för totalförsvarets civila del. Utredningen lämnade sitt betänkande (SOU 1989:42) Det civila försvaret i juni 1989. I betänkandet behandlas inte frågan om behov av följdändringar i sekretesslagstiftningen.

Betänkandet remissbehandlades. Remissyttrandena finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (dnr. 1338/89). Efter remissbehandlingen valde regeringen, eftersom vissa frågor beträffande förslaget till en ny lagstiftning om det civila försvaret återstod att lösa, att bryta ut den del av betänkandet som gällde förslag till ny lagstiftning om beredskapshöjningar (prop. 1992/93:76). I propositionen föreslogs en lag om höjd beredskap. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1992/93:FöU2, rskr. 1992/93:83). Lagen (1992:1403) om höjd beredskap reglerar bl.a. under vilka förutsättningar beredskapen i Sverige kan höjas till skärpt beredskap eller högsta beredskap för att stärka landets totalförvar. Lagen reglerar även vad som i stort åligger kommuner, landsting och kyrkliga kommuner vid höjd beredskap.

I juni 1994 lämnade regeringen propositionen Lag om civilt försvar (prop. 1994/95:7) till riksdagen. I propositionen föreslogs, förutom en ny lag om civilt försvar, en rad följdändringar i andra lagar, bl.a. i förfogandelagen (1978:262). Riksdagen beslutade i december 1994 i enlighet med propositionens förslag (bet. 1994/95:FöU2, rskr. 1994/95:80). Lagen (1994:1720) om civilt försvar och följdändringarna till lagen träder i kraft den 1 juli 1995. Samtidigt upphör bl.a. civilförsvarslagen (1960:74) att gälla.

Regeringen föreslår i denna proposition ytterligare en följdändring till lagen om civilt försvar, nu i sekretesslagen (1980:100).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 februari 1995 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 1*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 2*.

Lagrådet föreslår att orden "och i ärende om förfogande" i ingressen till första stycket i 8 kap. 23 § byts ut mot orden "eller planering". Regeringen följer Lagrådets förslag.

Regeringens förslag: Den sekretess som i dag gäller i statlig verksamhet som avser planering och tillsyn enligt civilförvarslagen (1960:74) och förfogandelagen (1978:262) för uppgifter om bl. a. enskildas affärs- eller driftförhållanden skall gälla även hos kommuner och landsting i verksamhet som avser beredskapsförberedelser enligt lagen (1994:1720) om civilt försvar eller planering enligt förfogandelagen. Den tystnadsplikt som följer av sekretessen skall på samma sätt som i dag gäller inom statlig verksamhet i vissa fall ha företräde framför meddelarfriheten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Skälen för regeringens förslag: Den nya lagen om civilt försvar reglerar kommunernas, landstingens och de kyrkliga kommunernas ansvar inom det civila försvaret. Civilförsvaret upphör att existera som statlig organisation. I stället blir befolkningsskydd och räddningstjänst en kommunal uppgift även under höjd beredskap. Kommunerna, landstinget och de kyrkliga kommunerna åläggs att vidta de beredskapsförberedelser som behövs för deras respektive verksamhet under höjd beredskap (2 kap. 1 § lagen om civilt försvar). De förberedelser som bedöms bli aktuella är bl.a. upprättande av olika planer för verksamheten under höjd beredskap.

Lagen (1994:1724) om ändring i förfogandelagen innebär att det blir möjligt för regeringen att delegera sin beslutanderätt beträffande förfogande även till kommuner och landsting.

Uppgifter som rör totalförsvaret i olika beredskapsplaner omfattas av den s.k. försvarssekretessen i 2 kap. 2 § sekretesslagen (1980:100). Härutöver kan uppgifter om enskildas affärs- eller driftförhållanden i vissa fall omfattas av den sekretess som gäller vid statlig tillsyn m.m. över näringslivet enligt 8 kap. 6 § sekretesslagen. Uppgifter som inhämtas från olika företag för att underlätta försvarsplaneringen enligt civilförvarslagen och för att förbereda förfogande enligt förfogandelagen kan sekretessbeläggas med stöd av 8 kap. 6 § sekretesslagen. Sekretessen gäller i den utsträckning regeringen föreskriver det.

Regeringen har i 2 § sekretessförordningen (1980:657) och i tillhörande bilaga föreskrivit att sekretess gäller i statliga myndigheters verksamhet som består i planering och tillsyn enligt civilförvarslagen (punkt 36 i bilagan) samt i planering och tillsyn enligt förfogandelagen (punkt 78 i bilagan). Eftersom civilförvarslagen upphör att gälla den 1 juli 1995, avser regeringen att ändra föreskriften i punkt 36 i bilagan.

När kommunerna och landstinget den 1 juli 1995 övertar ansvaret för beredskapsförberedelserna från det statliga civilförsvaret bör den sekretess som i dag gäller i denna verksamhet i fortsättningen gälla i

motsvarande verksamhet hos kommunerna och landstingen. Vidare finns behov av sekretess hos kommunerna och landstingen i verksamhet som avser förfogande i samma utsträckning som gäller för närvarande och som hanteras av statliga myndigheter.

Den nya lagen om civilt försvar innebär inte att några nya uppgifter överförs från det statliga civilförsvaret till de kyrkliga kommunerna. Det föreligger därför inget behov av att införa sekretessbestämmelser av nu ifrågavarande slag för deras vidkommande.

Sekretess för uppgifter om bl.a. enskilda affärs- eller driftförhållanden i kommunal verksamhet som avser beredskapsförberedelser enligt lagen om civilt försvar bör införas genom en ny bestämmelse i 8 kap. sekretesslagen. Motsvarande sekretess föreslås även införas i samma paragraf beträffande uppgifter i kommunal verksamhet avseende planering enligt förfogandelagen.

I 16 kap. 1 § sekretesslagen är de tystnadsplikter uppräknade som har företräde framför principen om meddelarfrihet enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Av uppräknningen framgår att tystnadsplikt som följer av 8 kap. 6 § första stycket 2 sekretesslagen har sådant företräde. Den tystnadsplikt som följer av den nya bestämmelsen i 8 kap. 23 § första stycket 2 sekretesslagen bör ha motsvarande företräde.

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹
dels att 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 8 kap. 23 §, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.
23 §

Secretess gäller hos kommuner och landsting i verksamhet som avser beredskapsförberedelser enligt lagen (1994:1720) om civilt försvar och i ärenden om förfogande enligt förfogandelagen (1978:262), för uppgift om

1. enskilda affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs,

2. andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för verksamheten.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

16 kap.
1 §

Nuvarande lydelse²

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa

¹Lagen omtryckt 1992:1474.

²Senaste lydelse 1994:959.

fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1-8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 21 §

såvitt avser uppgift om enskilda personliga förhållanden vars röjande kan vålla allvarligt men

9 kap. 1-4 §§

Föreslagen lydelse

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1-8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 21 §

såvitt avser uppgift om enskilda personliga förhållanden vars röjande kan vålla allvarligt men

8 kap. 23 § första stycket 2

9 kap. 1-4 §§

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1995-02-23

Närvarande: justitierådet Torkel Gregow, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad

Enligt en lagrådsremiss den 16 februari 1995 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslaget har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Helena Jäderblom.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

8 kap.

23 §

I denna paragraf, som är ny, föreslås att sekretess skall gälla hos kommuner och landsting i verksamhet som avser beredskapsförberedelser enligt lagen (1994:1720) om civilt försvar och i ärenden om förfogande enligt förfogandelagen (1978:262). Sekretessen föreslås gälla för uppgift om bl.a. (punkt 2) vissa ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för verksamheten.

Bestämmelsen är en följdändring till den nyligen antagna lagen om civilt försvar, enligt vilken civilförsvaret skall upphöra som statlig organisation samt kommuner och landsting i fortsättningen svara för beredskapsförberedelser i fråga om det civila försvaret. På grund av en samtidigt gjord ändring i förfogandelagen kan regeringen delegera sin beslutanderätt beträffande förfogande över egendom till kommuner och landsting.

I fråga om statliga myndigheters motsvarande verksamhet gäller för närvarande sekretess, enligt 8 kap. 6 § sekretesslagen och 2 § sekretessförordningen (1980:657) jämte bilagan till förordningen, i verksamhet som består i planering och tillsyn enligt civilförsvarslagen (1960:74) (punkt 36 i bilagan) och planering och tillsyn enligt förfogandelagen (punkt 78 i bilagan).

Av remissen framgår att det inte är avsett att ge den för kommuner och landsting nu föreslagna sekretessbestämmelsen ett vidare tillämpningsområde än som för närvarande gäller beträffande statliga myndigheter. Den i förslaget använda termen beredskapsförberedelser då det gäller verksamhet som rör lagen om civilt försvar förekommer i den lagen och torde i huvudsak motsvara vad som i den nuvarande bestämmelsen betecknas som planering. Däremot kan inte orden "ärenden om förfogande" enligt förfogandelagen anses ge ett korrekt uttryck åt vad som åsyftas. Uttrycket för tanken närmast till enskilda ärenden avseende ianspråktagande av egendom under krig eller andra utomordentliga förhållanden.

Med hänsyn till vad nu sagts förordar Lagrådet att orden "och i ärenden om förfogande" i ingressen till första stycket byts ut mot orden "eller planering". Genom en sådan ändring uppnås också den fördelen att det klart framgår att vad som i punkt 2 sägs om "verksamheten" åsyftar även verksamhet med avseende på förfogandelagen.

Prop. 1994/95:196
Bilaga 2

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusman, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1994/95:196 Sekretess i verksamhet avseende beredskapsförberedelser m.m.

